స్వయంకృతం

గోపీచంద్

"ఎక్కడికి ప్రయాణం అవుతున్నావు" అని అడిగాడు. గోపాలం పెట్టె సర్దుకుంటున్న భార్య శ్యామలను చూచి.

శ్యామల మాట్లాడలేదు. రుసరుసమంటూ పెట్టె దభాలున మూసింది. తన భార్య చాలా కోపంగా వుందని అతను గ్రహించాడు. ఇటీవల చీటికీమాటికీ తన భార్యకు కోపం రావటం, చాలా స్వల్ప విషయాలమీద కీచులాడటం జరుగుతూ వుంది. అతనికి చాలా కష్టంగా వుంటూ వుందిగాని ఎంత ఆలోచించినా, ఆమె ప్రవర్తనకు తగిన కారణం అగుపించేది కాదు. అందుకని కాలమే అన్నీ చక్కబరుస్తుందనే విశ్వాసంతో మెదలకుండా ఊరుకుంటున్నాడు.

"మాట్లాడవేం ?" అన్నాడు గోపాలం.

"నాకు ఎవరితో మాట్లాడవలసిన అవసరంలేదు. నేను మా అన్నయ్య దగ్గరకు వెళ్ళిపోతున్నాను" అన్నది శ్యామల. అని పెట్టె తీసుకొని బయటకు బయలుదేరింది.

గోపాలం కొరడా దెబ్బ తిన్నట్టు వులిక్కిపడ్డాడు. అతనికి ఒక్క క్షణం ఏమీ అర్థంకాలేదు. కళ్ళయెదుట జరుగుతున్నది నమ్మలేకపోయాడు. తనభార్య, తనశ్యామల తన్ను విడిచి వెళ్ళటమా ? ఎందుకు? తనేంచేశాడు! తనతో కాపరం చెయ్యటంకంటే, వీధుల్లో నిరాధరంగా తిరగటమే నయం, అనుకునేబాధ ఆమెకు తనేం కలిగించాడు? ఈ ఆలోచనలన్నీ అతని మనోవీధిలో ఒక్కసారి విరిసినై.

అప్రయత్నంగా "మళ్ళి ఎప్పుడొస్తావు శ్యామలా ?" అని అడిగాడు. అతని కంఠం వొణికింది. రుద్ధమయింది.

ఆ కంఠధ్వనికి రివ్వున వెనక్కు తిరిగింది శ్యామల. కోపంతో ఆమె ముఖం యెర్రబడింది. కట్టలు తెంచుకోటానికి ప్రయత్నిస్తున్న ఆమె ఉద్రేకంతో ఉక్కిరిబిక్కిరి అవుతూవుంది. హృదయం దడదడలాడింది.

నేను రాను. నా గొంతులో వూపిరి వుండగా మీ మొహం చూడను. అడుక్కొని అయినా బతుకుతాను చావనన్నా చస్తాను......" ఇక వాక్యం పూర్తి చెయ్యలేకపోయింది.

"ఎందుకు నేనేం చేశాను!" అన్నాడు గోపాలం ఆమె నిష్ఠురోక్తులనుంచి తప్పించుకోటానికి, మొహానికి చెయ్యి అడ్డంపెట్టుకొని అడిగాడు. అడగలేదు. తన్ను తానే తిట్టుకున్నాడు. తిట్టుకోవటం కాదు. తన్ను తానే శిక్షించుకున్నాడు.

శ్యామల అతని మానసిక స్థితిని అర్థం చేసుకునే స్థితిలో లేదు. తోకతొక్కిన పాములా లేచింది. "ఇంకా ఏం చేశానంటున్నారా? నన్నింట్లో కట్టిపడేసి, దాసీదానికంటే కనాకష్టంగా చూస్తూ, రాత్రింబగళ్లు ఇష్టంవొచ్చినట్టు తిరిగి వొస్తూ...నే నేం మనిషిననుకున్నారా! పశువుననుకున్నారా? చీరెలూ జాకెట్లూ ఇన్ని నా మొహాన వేసి, రోజుకి యింత అన్నం వడిస్తే చాలు అనుకున్నారా; ఇష్టం వొచ్చినట్టు ఆడవొచ్చు అనుకున్నారా! మీవంటి స్వార్థపరులకు, మోసగాళ్ళకు భార్యగా ఉన్నదానికంటే, నాలుగు ఇళ్ళల్లో అంట్లుతోముకొని బ్రతకటం మేలు" అన్నది.

శ్యామల ఇంత దీర్ఘంగా ఇంత ఉద్రేకంగా మాట్లాడినా గోపాలానికి అసలు సంగతి అర్థంకాలేదు. సంభ్రమాశ్చర్యా గుక్కతిప్పుకొని, "నీ కెందుకంత కోపం? నేనేంచేశానని? పోనీ, కారణం చెప్పు" అన్నాడు.

"పిల్లి కళ్ళుమూసుకొని పాలు తాగుతూ, ఎవ్వరూ తన్ను చూట్టంలేదు అనుకుంటుందట? ఈనాలుగు నెలల్నుంచీ మీ ప్రవర్తన నేను గమనించడంలేదు అనుకున్నారేం? — దాన్దేముంది మొద్దు, అంతగా అనుమానిస్తే 'ఒక జాకెట్టు గుడ్డ కొనిపెడితే అదే సంతోషిస్తుంది' అనుకున్నారే... ఈ నాలుగు నెలల్నుంచీ మీరు వొక్కపూట ఇంటికి వేళకు వచ్చారూ...రాత్రిళ్లు పన్నెండు గంటల ముందు ఎప్పుడన్నా వొచ్చారూ...?"

శ్యామల గుక్కతిరక్కుండా అతను చేసిన నేరాలు ఏకరువుపెడుతూవుంది. అతడు వినలేక ఇలా అన్నాడు. "నువ్వు లేనిపోనివన్నీ ఊహించుకొని బాధపడుతున్నావు. నాకు ఎన్నిపనులున్నవీ నీకు తెలుసు. కోడూరు గ్రామంలో వరదల వల్ల పంటలన్నీ నష్టపడ్డాయ్. బీదవాళ్లు తలదాచుకోటానికి ఇళ్లూ వాకిళ్లూ లేక, తింటానికి తిండిలేక అల్లాడిపోతున్నారు. వాళ్ళకోసం చందాలు పోగుచేస్తున్నారు. అది నీకు తెలిసివుండికూడా ఇల్లా అనుమానిస్తే నేనేం చెయ్యను. దేశసేవ చెయ్యటంకూడా తప్పే అయిపోయిందా? నువ్వు తెలిసినదానివి..."

మాయమాటలు చెప్పే, నన్నీ స్థితికి తీసుకు వొచ్చారు. దేశసేవ, చందాలు అని నన్ను నమ్మించి మీరు యశోదతో తిర గటం యెవ్వరికి తెలియదు..."

"శ్యామలా!" అని కోపంతో తన్ను తాను మరచిపోయి, రెండడుగులు ముందుకు వేశాడు గోపాలం.

"మీరు చేస్తున్న పనులన్నీ నాకు తెలుసు. ఆ మాటా ఈ మాటా చెప్పి నన్ను ఇంటిలోపెట్టి, ఇష్టంవచ్చినట్లు తిరిగివచ్చి నాకు బూటకం మాటలు చెబు తున్నారు. నేను ఎంత తెలివితక్కువ దాన్నయితేమాత్రం, ఈమాత్రంతెలుసు కోలేను అనుకున్నారా? నన్ను వంటక త్తె కంటే కనాకష్టం చేశారు మీకు అహో రాత్రులు చాకిరీ జేస్తున్నందుకు కట్టుకో టానికి గుడ్డా, తింటానికి ఇన్ని మెతు కులూ వేస్తున్నారు. ఈ అవమానం నేను భరించలేను. మీ యశోదతో ఇక మీ ఇష్టంవొచ్చినట్లు ఊరేగండి. పార్కులూ, కాఫీహోటళ్లూ, మీటింగులూ అన్నీ వెంటవేసుకొని తిప్పండి" అని పెట్టె తీసుకొని చరచరా వెళ్ళిపోయింది.

గోపాలం తల తిరిగింది నోట మాట లేదు. అలాగే చతికిలబడ్డాడు గతించిన తమ జీవితం ఒక్కసారి తలలో తిరిగింది.

వివాహానికి ముందునుంచీ తాను రాజ కీయాలలో పని చేస్తున్నాడు. తమ మీద వెళ్ళినా, ఎంత ఆలస్యం అయినా తనకోసం కనిపెట్టుకు కూర్చునేది శ్యామల. బయట తన కెన్ని అభా భంగాలు కలిగినా, ఎన్నికష్టాలు వొచ్చినా యింటికాడ వున్నంత సేపూ శ్యామల పరిచర్యలవల్ల మనస్సు ప్రశాంతంగా ఉండేది. ఆమె తన భార్య అవటంవల్ల అనుకున్నాడు...

ఆమెను గృహానికి రాణిని చెయ్యా లనుకున్నాడు. గృహాన్ని అలంకరించటం మొదలుకొని కూరలు చెయ్యటం వరకు ఆమెకే విడిచిపెట్టాడు. ఏమీ జోక్యం కలిగించుకొనే వాడు కాదు. ఆమె యింటి విషయం ఏదన్నా అడిగితే, 'నీ యిష్టం, ఇంటి విషయాలలో నీకు సర్వ స్వాతంత్ర్యం ఇచ్చాను' అన్నాడు. బైట విషయాలలో తను సర్వస్వతంత్రుడు. బయట విషయాలలో స్త్రీ జోక్యం కలి గించుకోవటం తప్పని అతని దృఢ విశ్వాసం. ఆ భేదం ప్రకృతి భేదం. ఇలా జరుగుతుండగా, ఒకనాడు తన బావమరిది వొచ్చాడు. అతడు మరొక రాజకీయపార్టీకి చెందినవాడు. తన కుటుంబ జీవితం చూచి ఇలా అన్నాడు :

"నీతోపాటు శ్యామలనుకూడా రాజ కీయాల్లో ప్రవేశపెట్టు బావా?"

అప్పుడు తన ఉద్దేశాలన్నీ బావ మరదితో చెప్పాడు.

పురుషుడితో పోటీ చెయ్యటం కాదు. జన్మతః స్త్రీకి పురుషుడికి భేదాలున్నాయి. తమ తమ స్వభావాలవల్ల పురుషుడు ప్రజాహిత జీవితానికి, స్త్రీ సంసార జీవితం సరిదిద్దటానికి అర్హులు. కాబట్టి స్త్రీ సంసార జీవితాన్ని, పురుషుడు ప్రజాహిత జీవితాన్ని నడపాలి. అటువంటి దాంపత్యమే ఆదర్శ దాంపత్యం అవుతుంది. లేకపోతే సామరస్యం వుండదు. భార్యాభర్తల మధ్య ద్వేషం ప్రబలిపోతుంది. జీవితం దుర్భరం అవుతుంది. స్త్రీకి జ్ఞానం సంపాదించాలని వుంటే, ఇంట్లోవుండే వార్తాపత్రికలు తెప్పించుకొని చదువుకోవచ్చు. అంతే గాని ప్రజోద్యమాల్లోకి స్త్రీ దిగడం మంచిది కాదు.

ఈ మాటలు విని తన బావమరది, "బావా ఈ నాటికి మీ జీవితం బాగానే వుంది. కాని క్రమేణా ప్రజోద్యమంలో పాల్గొంటున్న నీవు ఒక రకం సంస్కారాన్నీ, కుటుంబ జీవితానికి ముడిపెట్టుకొని కూర్చున్న శ్యామల మరొక సంస్కారాన్నీ అలవరచుకుంటారు. అప్పుడు సంఘర్షణ తప్పదు. మీజీవితం మామూలు స్త్రీ పురుషుల దాంపత్య జీవితాలకంటే అధోగతిపాలవుతుంది. నా మాట విను. నీ అనుభవంలోకి వచ్చే సాంఘిక జీవనం శ్యామలకు అందుబాటులో వుండేటట్లు చెయ్యి. లేకపోతే దగ్ధం చేసుకోవలసివొస్తుంది" అన్నాడు.

అప్పుడతని మాటలకు మనస్సులో నవ్వుకున్నాడు. తన బావమరది, స్త్రీ పురుష భేదం లేకుండా రాజకీయాల్లో అందరూ పాల్గొనాలి అని చెప్పే పార్టీకి చెందినవాడు అవటంవల్ల అలా చెబుతున్నాడు అనుకున్నాడు అలా ప్రవర్తించటంవల్ల ఆ పార్టీమీద మోపబడిన నిందలు, నేరాలూ అప్పుడే ఎలా మరచిపోయాడూ? అని ఆశ్చర్యపడ్డాడు. పాశ్చాత్య నాగరికతను అనుకరించి చెడిపోయారని తేల్చుకున్నాడు.

కాని తను జీవితాన్ని తిరగవేసి చూసుకుంటే తన బావమరది చెప్పినట్లే జరిగింది.

తాను ప్రజోద్యమంలోతిరగటంవల్ల, అనేక అనుభవాలు కలిగినై. అనేక రకాల వ్యక్తులతో పరిచయం ఏర్పడింది. అనేకభావాలు అనుభవంలోకి వొచ్చినై. పర్యవసానం దేశసేవే తనకు సర్వస్వం అయింది. తన సర్వస్వం దేశసేవకు ధారపొయ్యాలనే నిశ్చయం కలిగింది. విశాల హృదయం ఏర్పడింది. అటు కుటుంబజీవితపుహద్దులుదాటనిశ్యామలకు, రోజులు గడిచినకొద్దీ స్వభావం సంకుచితం అవటం మొదలుపెట్టింది. ఆమెకు కుటుంబమే సర్వస్వం. ఆ హద్దుల అవతల అంధకారం. తనకు తను తన భర్తా; తమ సుఖమే సుఖం అయింది.

ఖర్చు పెడుతున్నాడని తన అయిష్టత తెలియజేసింది.

"దేశం కోసం" అన్నాడు తను. కాని ఆమెకు ఈ జవాబు ఏమాత్రం తృప్తినీ ఇవ్వలేదు. కుటుంబము సంగతి చూచుకోవాలన్నది. ముందు కుటుంబం, తరువాత దేశం అన్నది. రోజులు గడచినకొద్దీ ఆమె ఇంకా మారిపోయింది. నగలు చేయించమని అడగటం మొదలు పెట్టింది. మొండిచేతులతో, మొండి మెడతో ఉండలేకుండా వున్నానన్నది. పదిమందీ నవ్వుతున్నారన్నది. అయ్యేది యెట్లాగూ సర్వమంగళం అవుతూంది; కట్నంకింద పెళ్ళినాడిచ్చిన పదిఎకరాలు తనపేర పెట్టమన్నది. అదైనా జీవనాధారం అవుతుంది అన్నది.

ఆమె మారుతుందనే ధైర్యంతో తను అన్నీ సహించాడు. తను మారతాడనే నమ్మకంతో ఆమె అతని పనులు కొంత వరకు సహించింది.

కాని ఎవరూ మారలేదు. కుటుంబంలో కీచులాటలు బయలుదేరినై. తను ఖర్చుపెట్టే ప్రతిరూపాయకు పేచీపెట్టటం మొదలుపెట్టింది. కష్టపెట్టటమే ఆమెకు ఆనందాన్నిచ్చేస్థితికి వొచ్చింది.

ఇప్పుడు పులిమీదపుట్ర. తనూ యశోదా కలిసి చందాలు పోగుచేస్తున్న మాట నిజమే; కలిసి పనిచేస్తున్నమాటా గురించి ఇంత నీచంగా ఆలోచిస్తుంది అని కలలోకూడా అనుకోలేదు. ఆమె మారింది. ఆమె జీవితం, ఆమె స్నేహాలూ, ఆమెను పూర్తిగా మార్చినై. ఇప్పుడేం చెయ్యాలి? తనేం చెప్పినా ఆమె నమ్మదు. స్త్రీ పురుష లిద్దరూ నిష్కల్మష హృదయాలతో కలిసి పనిచెయ్యటానికి వీలుందనే విషయం నమ్మటానికి అవసరమైన ఔదార్యం ఇప్పుడామెకు లేదు.

ఏం చెయ్యాలి? తనకూ తన శ్యామలకూ ఋణం తీరినట్టేనా? తను బ్రతికి వున్నాళ్ళూ ఈ కళంకాన్ని మోస్తూ బ్రతకవలసిందేనా?

అతనిలో తృటిలో ఇవన్నీ జ్ఞాపకం వొచ్చినై. దుఃఖంలో వివశుడయ్యాడు. వెంటనే తన బావమరది చెప్పినమాటలు జ్ఞాపకం వొచ్చినై. "క్రమేణా ప్రజోద్యమములో పాల్గొంటున్న నీవు వొకరకం సంస్కారాన్ని అలవరచుకుంటావు... అప్పుడు సంఘర్షణ తప్పదు. మీ జీవితం మామూలు స్త్రీ పురుషుల జీవితాలకంటే అధోగతిపాలవుతుంది. నా మాట విను."

ఈ మాటలను జ్ఞాపకం తెచ్చుకొని తప్పంతా తనదే అనుకున్నాడు గోపాలం. కన్నీరు పెట్టుకుంటూ 'స్వయంకృతం' 'స్వయంకృతం' అనుకున్నాడు, గద్గదిక స్వరంతో.

— —